

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 2013

Μάθημα: ΙΣΤΟΡΙΑ

Τάξη: Β΄

Ημερομηνία: 10/6/2013

Διάρκεια: 2 ώρες

Ονοματεπώνυμο μαθητή/τριας:..... Τμήμα:..... Αριθμός:.....

Βαθμός:..... Ολογράφως:.....Υπογραφή καθηγητή/τριας:.....

Προσοχή: * Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από τέσσερα (4) μέρη και πέντε (5) σελίδες.

* Να γράψετε τις απαντήσεις στα φύλλα εξέτασης που σας δόθηκαν.

ΜΕΡΟΣ Α΄ : ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ

1. α) Να γράψετε στα φύλλα εξέτασής σας τα γράμματα της στήλης Α΄ και δίπλα από το καθένα τον αντίστοιχο αριθμό της στήλης Β΄.

Προσοχή: Στη στήλη Β΄ περισεύει ένα σημείο.

(μονάδες 4X0,5=2)

	ΣΤΗΛΗ Α΄		ΣΤΗΛΗ Β΄
A.	Μέγας Κωνσταντίνος	1.	Μυριόβιβλος
B.	Σέργιος Παύλος	2.	Ακριτικά τραγούδια
Γ.	Βασίλειος Διγενής	3.	Χριστόγραμμα
Δ.	Φώτιος	4.	Πανδέκτης
		5.	Ρωμαίος διοικητής

β) Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι «σωστό» ή «λάθος», γράφοντας στα φύλλα εξέτασής σας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

(μονάδες 4X0,5=2)

- Οι αιρέσεις στο Βυζάντιο γίνονταν αποδεκτές από τις Οικουμενικές Συνόδους.
- Το έτος της Εγίρας καθιερώθηκε ως αρχή χρονολόγησης των Αράβων.
- Στη μάχη του Ματζικέρτ και του Μυριοκέφαλου οι Βυζαντινοί συγκρούστηκαν με τους Βούλγαρους.
- Μετά τις επιδρομές του Μωαβία στην Κύπρο υπογράφηκε καθεστώς συγκυριαρχίας μεταξύ Βυζαντινών και Οθωμανών Τούρκων.

ΜΕΡΟΣ Β' : Από τις τρεις (3) ερωτήσεις να απαντήσετε μόνο στις δύο (2).

Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με τρεις (3) μονάδες.

1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τους πιο κάτω ιστορικούς όρους:

- α) Διάταγμα Μεδιολάνων
- β) Δήμοι
- γ) Αγία Σοφία Κωνσταντινούπολης
- δ) Υγρό πυρ

(μονάδες 4X0,75=3)

2. α) Να περιγράψετε τρία (3) προβλήματα που επιβεβαιώνουν την κρίσιμη κατάσταση στην οποία βρισκόταν το Βυζάντιο, όταν ανέβηκε στον θρόνο ο αυτοκράτορας Ηράκλειος.

(μονάδες 3X0,5=1,5)

- β) Να εξηγήσετε δύο (2) ενέργειες στις οποίες προέβηκε ο αυτοκράτορας Ηράκλειος προκειμένου να αντιμετωπίσει την κρίση και να επιλύσει τις δυσκολίες του βυζαντινού κράτους.

(μονάδες 2X0,75=1,5)

3. α) Να καταγράψετε δύο (2) εμπορικά προνόμια που παραχωρήθηκαν από τους Κομνηνούς αυτοκράτορες στους Βενετούς εμπόρους και δύο (2) συνέπειες που επέφερε η πολιτική αυτή.

(μονάδες 1,5)

- β) Τι ήταν τα «Θέματα» στη βυζαντινή αυτοκρατορία, πώς λειτουργούσαν και ποιοι τα προστάτευαν;

(μονάδες 1,5)

ΜΕΡΟΣ Γ' : Από τις τρεις (3) ερωτήσεις να απαντήσετε μόνο στις δύο (2).

Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με τρεις (3) μονάδες.

1. Αφού μελετήσετε προσεκτικά την παρακάτω ιστορική πηγή και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα ερωτήματα που ακολουθούν.

Ο Ιουστινιανός κατόρθωσε να πραγματοποιήσει, κατά ένα μεγάλο μέρος, τα σχέδιά του για την αποκατάσταση της οικουμενικής ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Οι περιοχές που πρόσθεσε στο κράτος του ήταν η Ιταλία, η Βόρεια Αφρική, τα μεγάλα νησιά της Ανατολικής Μεσογείου και οι Νοτιοανατολικές περιοχές της Ισπανίας. Η Μεσόγειος έγινε και πάλι «ρωμαϊκή λίμνη». Για να το πετύχει όμως αυτό αναγκάστηκε να κάνει ατελείωτους πολέμους, που εξάντλησαν οικονομικά και στρατιωτικά το κράτος. Ακόμη, απασχολημένος με τη Δύση, δεν μπόρεσε να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τους εχθρούς στη Βαλκανική και την Ανατολή, σε περιοχές δηλαδή που είχαν ζωτική σημασία για το Βυζάντιο. Τέλος, οι χώρες που κατέκτησε ο Ιουστινιανός δεν μπορούσαν να κρατηθούν παρά μόνο με τη δύναμη, πράγμα που δεν ήταν πάντα σε θέση να κάνει το Βυζάντιο.

«Ιστορία Ρωμαϊκή και Βυζαντινή», Α. Τσακτοσίρα, Ζ. Ορφανουδάκη, Μ. Θεοχάρη, 116, 118.

α) Ποιος ήταν ο στόχος του αυτοκράτορα Ιουστινιανού στην εξωτερική πολιτική και ποια αποτελέσματα είχαν οι στρατιωτικές του εκστρατείες σε δύο (2) μέτωπα σύγκρουσης;

(μονάδα 1)

β) Να αναφέρετε δύο (2) μέτρα της θρησκευτικής πολιτικής του αυτοκράτορα Ιουστινιανού.

(μονάδα 2X0,25=0,5)

γ) Να αιτιολογήσετε μία (1) θετική και μία (1) αρνητική συνέπεια που επέφερε το συνολικό έργο του αυτοκράτορα Ιουστινιανού στη βυζαντινή αυτοκρατορία, κρίνοντας με βάση την προσωπικότητα και τη δράση του.

(μονάδες 2X0,75=1,5)

2. Αφού μελετήσετε προσεκτικά τις παρακάτω ιστορικές πηγές και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα ερωτήματα που ακολουθούν.

Οι Δυνατοί και οι Υπερέχοντες στο θέμα των Θρακησίων, περιφρονώντας τους βασιλικούς νόμους, το φυσικό δίκαιο και τη δική μου προσταγή, δε σταματούν να εισέρχονται στα χωριά και προφασιζόμενοι την αγορά, τη δωρεά ή την κληρονομιά κτημάτων, να τυραννούν τους πένητες χωρικούς και να τους κάνουν μετανάστες στον τόπο τους και στα κτήματά τους.

«Νεαρά, Μάρτιος 947 μ. Χ.», Κωνσταντίνος Πορφυρογέννητος

Όλες οι αγοραπωλησίες που έγιναν ανάμεσα σε πένητες και δυνατούς δεν ισχύουν και είναι παράνομες. Γι' αυτό αποφασίζουμε την επιστροφή των κτημάτων στους πένητες, χωρίς την απόδοση των χρημάτων της αγοράς, ούτε των φόρων και των δαπανών καλλιέργειάς τους. Είναι αυτονόητο ότι η διάταξη αυτή ισχύει και για το μέλλον... Οι δυνατοί επιθυμούμε να αγοράζουν ακίνητα από τους δυνατούς, οι δε στρατιώτες και οι πένητες γεωργοί επιτρέπουμε να συναλλάσσονται με τους όμοιους της δικής τους τάξης...

«Νεαρά», Βασίλειος Β'

...Ανακουφίστηκαν οι πένητες με το να μπορεί ο καθένας τους να εργάζεται άφοβα τη γη του και να γεύεται τα αμπέλια του και να δρέπει τις ελιές και τις συκιές του τις πατρικές και να αναπαύεται στη σκιά τους και να χαίρεται τους κόπους του, χωρίς να υπάρχει κανείς να τολμήσει να του τα αρπάξει...

«Χρονογραφία», Συνεχιστής Θεοφάνης, 258.17.

α) Να ορίσετε ποιοι ήταν οι «Δυνατοί» στο Βυζάντιο και να αιτιολογήσετε γιατί θεωρούνταν απειλή τόσο για τους φτωχούς όσο και για τον αυτοκράτορα.

(μονάδες 1,5)

β) Ποιο νομοθετικό μέτρο της μακεδονικής δυναστείας προσπάθησε να αντιμετωπίσει τους «δυνατούς» σύμφωνα με το δεύτερο παράθεμα και τι όριζε;

(μονάδα 1)

γ) Ποια διπλή σημασία είχε για το βυζαντινό κράτος η διατήρηση και προστασία της τάξης των μικροκαλλιεργητών;

(μονάδα 2X0,25=0,5)

3. Αφού μελετήσετε προσεκτικά την παρακάτω ιστορική πηγή και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα ερωτήματα που ακολουθούν.

Στις αρχές του 8^{ου} αιώνα οι «θαυματοργές εικόνες», τα διάφορα κειμήλια της Εκκλησίας και τα λείψανα των Αγίων που οι μοναχοί περιέφεραν από τόπο σε τόπο λατρεύονταν με τρόπο που δεν είχε καμιά σχέση με το περιεχόμενο και το νόημα της χριστιανικής πίστης. Η υπερβολή αυτή έκανε τους Άραβες να διακηρύχνουν, πως οι χριστιανοί είναι ειδωλολάτρες και πολυθεϊστές. Ήταν μια επικίνδυνη για το Βυζάντιο προπαγάνδα.

«Ιστορία Ρωμαϊκή και Βυζαντινή», Α. Τσακτσίρα, Ζ. Ορφανουδάκη, Μ. Θεοχάρη, 173.

- α) Να ονομάσετε τις δύο (2) αντίπαλες παρατάξεις της εικονομαχικής κρίσης και να εξηγήσετε ένα (1) επιχείρημα που υποστήριζε η καθεμιά.

(μονάδες 1,5)

- β) Να εξηγήσετε το αίτιο / παράγοντα που οδήγησε στην εικονομαχία σύμφωνα με το παράθεμα και να καταγράψετε μία (1) συνέπεια που επέφερε στον θρησκευτικό τομέα.

(μονάδα 2Χ0,5=1)

- γ) Πώς έληξε η δεύτερη φάση της εικονομαχίας;

(μονάδα 0,5)

ΜΕΡΟΣ Δ΄ : Από τις τρεις (3) ερωτήσεις να απαντήσετε μόνο στις δύο (2).

Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με δύο (2) μονάδες.

1. α) Αφού μελετήσετε προσεκτικά την παρακάτω ιστορική πηγή και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναπτύξετε τους σημαντικότερους λόγους που οδήγησαν στην κατάληψη της Κύπρου από τους Ρωμαίους στον οικονομικό και στον στρατιωτικό τομέα.

(μονάδα 1)

Η Κύπρος, επίσης, νησί απομακρυσμένο από τη στεριά, έχει πολλά λιμάνια... Αυτή η Κύπρος είναι τόσο γόνιμη και τόσο πολύ άφθονα έχει όλων των ειδών τα προϊόντα, ώστε χωρίς καμιά ανάγκη εξωτερικής βοήθειας, μόνο με τον εγχώριο πλούτο, κατασκευάζει φορτηγά πλοία από τη βάση της καρίνας ως τα πιο ψηλά πανιά και εξαρτημένα με όλο του εξοπλισμό τα εμπιστεύεται στη θάλασσα.

Αμμιανός Μαρκελλίνος, ΧΙΨ 8.14.

- β) Αφού αναγνωρίσετε την παρακάτω εικόνα, να εξηγήσετε με ποιο θεσμό σχετίζεται και να αναφέρετε τα καθήκοντα και τη συμβολή του.

(μονάδα 1)

2. Αφού μελετήσετε προσεκτικά την παρακάτω ιστορική πηγή και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα ερωτήματα που ακολουθούν.

Η επιδρομή του Μωαβία, εμίρη της Συρίας, έγινε με 700 πλοία. Με τον πανίσχυρο αυτό το στόλο μπόρεσε να καταλάβει την Κωνσταντία την οποία κατέστρεψε, αφού σύλησε τους θησαυρούς της και κατέσφαξε πλείστους κατοίκους της. Ανενόχλητος σχεδόν κατέλαβε συνέχεια ολόκληρη τη νήσο και επέβαλε στους κατοίκους ετήσιο φόρο 7200 χρυσών νομισμάτων. Έξι χρόνια αργότερα επανέλαβε την επιδρομή και αφού λεηλάτησε άλλη μια φορά την Κωνσταντία βάρδισε εναντίον της Λαπήθου που την κυριεύσε και κατέστρεψε... Οι Άραβες ήταν επιδρομείς που μόνη τους έγνοια ήταν να αποκομίσουν λάφυρα και αιχμαλώτους για πλουτισμό. Στην προσπάθεια τους αυτή δημιούργησαν ερείπια και αφάνισαν πληθυσμούς, όσοι όμως άντεξαν τις συμφορές και απόμειναν σώοι, διατήρησαν υψηλό το φρόνημα χωρίς εθνολογικές αλλοιώσεις...

«Ιστορία της Κύπρου», Κλεάνθη Π. Γεωργιάδη, 1978, 148, 150.

α) Να αναφέρετε τα γεγονότα που συνδέονται με τη μετοικεσία των Κυπρίων, αναφέροντας από ποιον αυτοκράτορα έγινε, πού, ποια περίοδο και γιατί;

(μονάδα 1)

β) Να αναφέρετε δύο (2) συνέπειες των αραβικών επιδρομών που αφορούν στον κοινωνικό τομέα και δύο (2) συνέπειες που αφορούν στον πολιτιστικό τομέα.

(μονάδα 4X0,25=1)

3. **α)** Αφού μελετήσετε προσεκτικά την παρακάτω ιστορική πηγή και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να περιγράψετε τα γεγονότα που απέδειξαν τον αποστολικό χαρακτήρα της Εκκλησίας της Κύπρου και οδήγησαν στην αναγνώριση του Αυτοκέφαλού της.

(μονάδα 1)

Αλλά και ύστερα από την απόφαση τούτη οι Αντιοχείς, στηριζόμενοι σε μερικές κοριστίες του όγδοου Κανόνα της Εφέσου, δεν έπαυσαν να προβάλλουν τις αξιώσεις τους. Τότε όμως συνέβη κάτι που έσωσε την κατάσταση. Ο Επίσκοπος Κωνσταντίας Ανθέμιος οραματίστηκε...

«Ιστορία της Κύπρου», Κλεάνθη Π. Γεωργιάδη, 1978, 146.

β) Να προσδιορίσετε τη χρήση των θεάτρων και των ασκληπιείων στα ρωμαϊκά χρόνια.

(μονάδα 2X0,5=1)

Ο Διευθυντής

Νίκος Καραγιώργης